

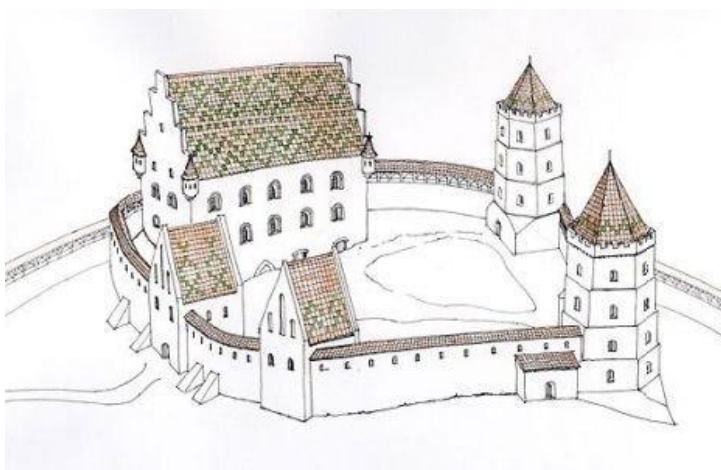
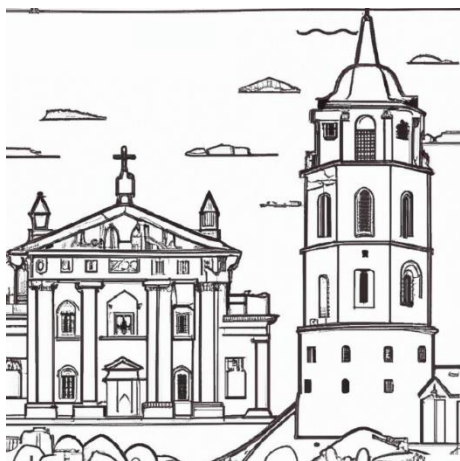
Užduotys su sociokultūriniu kontekstu. 5 klasė

1 TEMA: Lietuvių kalbos abėcėlė ir garsynas. Lietuvos sostinė – Vilnius

1. Vilniaus raidžių medžioklė

Tikslas: Atpažinti abėcėlės raides Vilniaus objektuose.

Užduotis: Pažiūrėk į paveikslėlius, tai Vilniaus Katedros aikštė ir Vilniaus Aukštutinė pilis XV a. Surask piešiniuose raides iš lietuvių abėcėlės ir apibrėžk jas skirtingomis spalvomis.

Surašyk raides, kurias suradai:

Balsiai: _____

Priebalsiai: _____

2. Sukurk Vilniaus abėcėlę

Tikslas: Susipažinti su Vilniumi ir kūrybingai naudoti lietuvių abėcėlės raides.

Užduotis: Kiekvienai lietuvių abėcėlės raidei sugalvoti žodį, susijusį su Vilniumi.

A	A - Ažuolai Bernardinų sode	B	C
Č – Čiurlionio muziejus	D	E	E
Ė	F - Fabijoniškių mikrorajonas	G	H
I	I	Y	J - Jonų bažnyčia (Šv. Jonų bažnyčia)
K	L	M	N
O	P – Prezidentūra	R	S

Š	T	U – Užupio angelas	Ų
Ū	V	Z	Ž - Žaliasis tiltas

3. Abėcėlės ir Vilniaus žodžių kryžiažodis

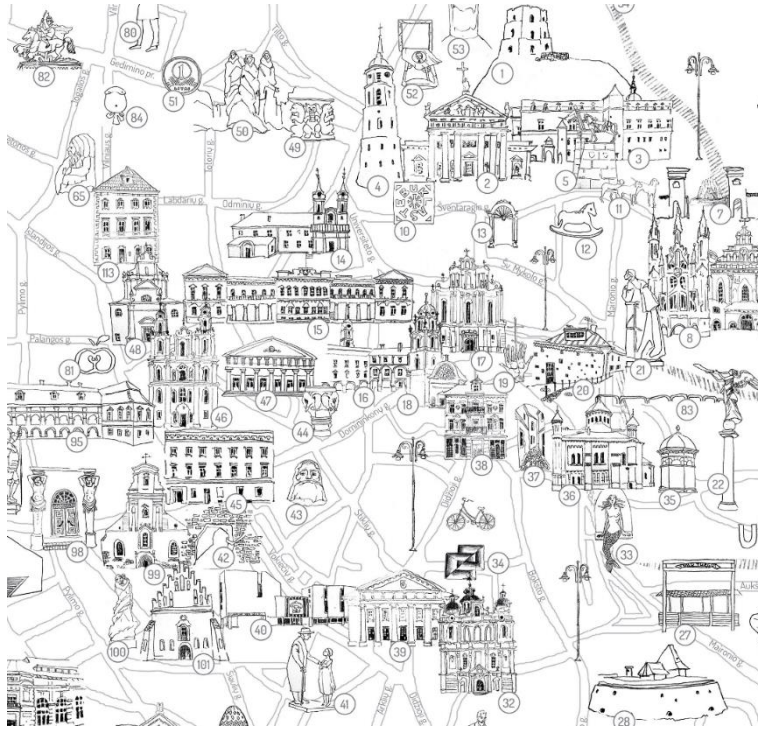
Tikslas: Įtvirtinti abėcėlės raides bei susipažinti su Vilniaus objektais.

Užduotis: Sudaryk kryžiažodį, kur atsakymuose būtų žodžiai iš Vilniaus gyvenimo (pvz., „Gediminas“, „Vilnia“, „Sostinė“, „Užupis“). Kryžiažodžių klausimus pasakyk žodžiu.

4. Vilniaus žemėlapis su raidėmis ir garsais

Tikslas: Susipažinti su Vilniaus senamiesčio objektais ir naudoti lietuvių kalbos raidžių ir garsų analizę.

Užduotis: Pažiūrėk į Vilniaus senamiesčio žemėlapi ir įvardyk pažymėtus objektus (tai turi būti junginiai). Pažymėk skaičiumi parašyta objektą. Suskaičiuok, kiek raidžių ir kiek garsų yra kiekviename pavadinime.

Kazimiero bažnyčia -

_____ r. _____ g.

Vilniaus rotušė -

_____ r. _____ g.

Laikrodžių bokštas -

_____ r. _____ g.

Mickevičiaus paminklas -

_____ r. _____ g.

Prezidento rūmai -

_____ r. _____ g.

Nacionalinis muziejus -

_____ r. _____ g.

5. Sukurk Vilniaus pasaką

Tikslas: Lavinti kūrybinį mąstymą, įtvirtinti lietuvių kalbos abėcėlę.

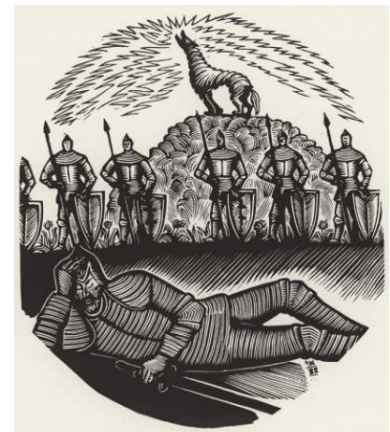
Užduotis: Sukurk trumpą istoriją, kurioje kiekvienas sakinytis prasideda vis kita lietuvių abėcėlės raide. Tegul istorija vyksta Vilniuje!

Pavyzdys:

Ant Gedimino kalno saulė švietė ryškiai.

Bokšto laikrodinis mušė vidurdienį.

Čia pasirodė senas Vilniaus kunigaikštis.

6. Vilnius tavo kuprinėje

Tikslas: išskirti svarbiausią informaciją apie Vilniaus objektus, tobulinti gebėjimą tiksliai užrašyti informaciją bei naudoti garsų analizę.

Užduotis. Peržiūrėk vaizdo įrašą *Vilnius tavo kuprinėje* <https://youtu.be/cLSkS4H-SxE?si=q9nBvCXfxFodpLpH> Apie kokias Vilniaus įdomias vietas sužinojai?

Surašyk jas ir suskaičiuok kiek žodžiuose yra balsių (b.), priebalsių (pr.), dvigarsių (dvibalsių (dvv.)), mišriųjų dvigarsių (m.dvg.):

_____ - _____ b. _____ pr. _____ dvb. _____ m.
dvg.

_____ - _____ b. _____ pr. _____ dvb. _____ m.
dvg.

_____ - _____ b. _____ pr. _____ dvb. _____ m.
dvg.

7. Laiškas Vilniui

Tikslas: Lavinti kūrybinį mąstymą, lietuvių kalbos rašybą, įtvirtinti lietuvių kalbos garsyną.

Užduotis: Parašyk trumpą laišką Vilniui. Ir atlik užduotį.

Pvz.: „Mielas Vilniau, tu man esi brangus miestas – pilnas istorijos ir gražių vietų!“

Pateik bent po vieną žodį su dvibalsiais (au, ai, uo, ie, ei, ui) ir mišriaisiais dvigarsiais (a e i u + l m n r) iš savo laiško.

Dvibalsiai _____

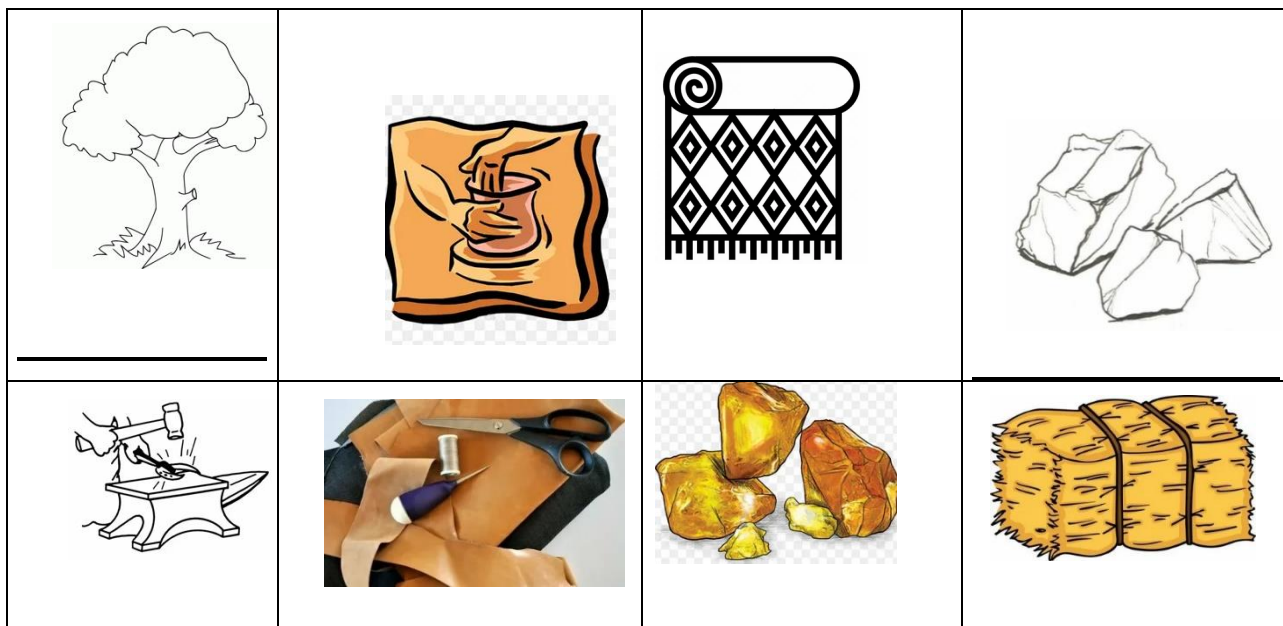
Mišrieji dvigarsiai _____

2 TEMA: Lietuvių kalbos garsų klasifikacija. Lietuvių tradiciniai amatai

Tikslas: gilinti žinias apie lietuvių kalbos garsyną, skatinti domėtis lietuvių kultūros paveldu bei amatais.

1. Lietuvių tradicinių amatų medžiagos

Užduotis: Išanalizuok piešinius ir nustatyk, kokias medžiagas naudojo lietuviai tradiciniams amatams.

Į lentelę, šalia nurodytų amatų, įrašyk rastas medžiagas, kurios buvo naudojamos vienam ar kitam amatui.

	kalvystė
	pynimas
	audimas
	juvelyrika
	drožyba
	puodininkystė
	odininkystė
	akmens apdirbimas

Rask lentelėje ir pabrauk lietuviškus garsus: balsius - raudonai, priebalsius - mėlynai ir dvigarsius - žaliai. Braukdamas stenkis garsų nekartoti.

2. Senieji amatai

Užduotis: Atpažink paveikslėliuose tradicinius lietuvių amatus. Šalia kiekvieno paveikslėlio užrašyk atitinkamą skaičių iš sąrašo, kuriame išvardyti visi galimi amatai.

SENIEJI AMATAI

1. kalvystė
2. pynimas
3. audimas
4. juvelyrika
5. drožyba
6. puodininkystė
7. odininkystė
8. akmenskaldystė
9. verpimas
10. knygų rišimas
11. žvakių liejimas
12. batsiuvystė
13. dailidystė
14. kailiadirbystė

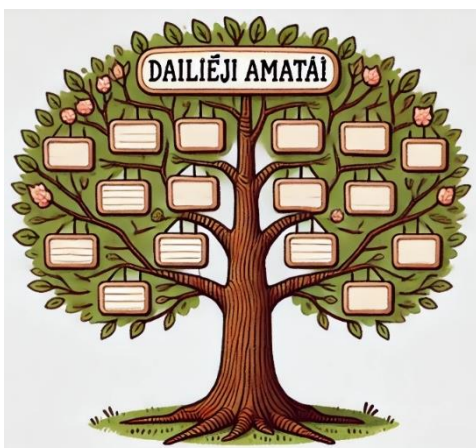
Aptarkite, kaip garsai atspindi darbo veiksmus (pvz., kalvystėje: dūžiai – dzingt, trenkt; audime: šnaresys – ššš).

3. Dailių amatų medis

Užduotis: Perskaityk tekstą ir pagal pateiktą informaciją sudaryk schemą *Dailių amatų medis*.

Kaime daugumą namų apyvokos daiktų, drabužių, paprotinės dailės objektus šeimos nariai dažniausiai pasidarydavo patys. Sudėtingesnius, reikalaujančius specialios įrangos, pvz., kalvio, puodžiaus, staliaus gaminius, įsigydavo iš kaimų ir miestelių amatininkų. Labai svarbius kaimo bendruomenės dvasiniame gyvenime sakralius kūrinius – kryžius, koplytėles, šventųjų skulptūras ir paveikslus – kūrė kryždirbiai ir dievdirbiai vadinti savamoksliai menininkai.

Modernioje visuomenėje tradiciniai amatininkų dirbiniai pasidarė madingi, tapo nacionalinio pasididžiavimo dalyku. Šiandien tradicijas tęsiantys meistrai semiasi įkvėpimo iš senovinių dirbinių, kūrybingai naudojami senosiomis ir šiuolaikinėmis technologijomis.

Surask tekste ir pabrauk sutaptingus dvibalsius raudonai, o sudėtinius žaliai.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

4. Kur gyvena amatininkų kūriniai?

Užduotis: Kur galima pamatyti amatininkų darbus? Išvardink bent 5 vietas, kur galima pamatyti amatininkų darbus. Pagalvok, kokie amatai galėtų būti eksponuojami tose vietose.

Surašyk šias vietas ir suskaičiuok, kiek žodžiuose yra balsių (b.), priebalsių (pr.), dvigarsių (dvibalsių (dvb.)), mišriųjų dvigarsių (m.dvg.):

_____ - _____ b. _____ pr. _____ dvb. _____ m.
dvg.

_____ - _____ b. _____ pr. _____ dvb. _____ m.
dvg.

_____ - _____ b. _____ pr. _____ dvb. _____ m.
dvg.

5. Lietuvių amatų įvairovė

Užduotis. Pasirink lietuvių tradicinį amatą, apie kurį nori sužinoti daugiau, peržiūrėk vaizdo įrašą ir atlik užduotis. (<https://m.atostogoskaime.lt/amatu-saragas/>)

Atsidaryk pasirinktam amatui skirtą vaizdo įrašą ir stebėk, kaip vyksta darbas.

Atsakyk į klausimus:

- Kokių įrankių ir medžiagų reikia šiam amatui?
- Kokie yra pagrindiniai amato darbo etapai?
- Kuo šis amatas buvo svarbus lietuvių gyvenime?

Sukurk pristatymą: Pateik trumpą žodinį ar rašytinį pristatymą klasėje apie tai, ką sužinojai. Galima naudoti piešinius ar užrašus, kad aiškiau perteiktum pagrindines idėjas.

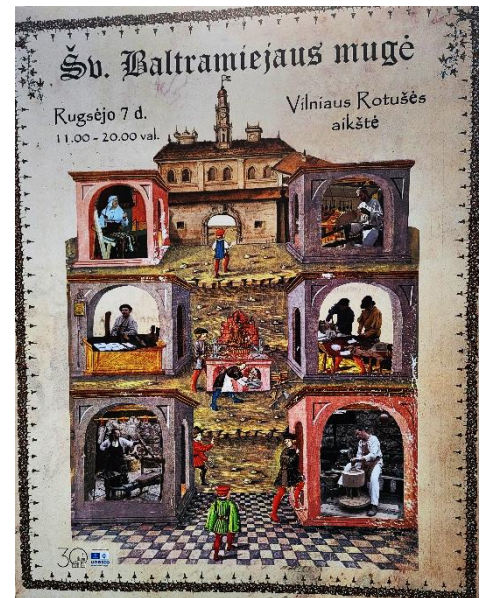
Papildoma užduotis: Įsivaizduok, kad esi šio amato meistras. Sugalvok, ką sukurtum ir kam tai būtų naudinga šiandien.

6. Amatų mugė

Užduotis: Įdėmiai peržiūrėk Amatų mugės informaciją: datą, vietą, laiką ir renginio akcentus. Naudodamas skelbimo informaciją, sukurk kvietimą savo draugams. Jis gali būti:

- rašytinis (laiško, pranešimo ar kvietimo forma).
- vaizdinis (ilustruotas kvietimas su trumpu tekstu).

Atsakyk į šiuos klausimus kvietime: Kodėl verta apsilankyti mugėje? Ką ypatingo galima ten pamatyti ar įsigyti? Pridėk savo pakvietime kelis patrauklius sakinius, kuriais paskatintum draugus atvykti (pvz., „Nepamirškime paragauti obuolių sūrio!“ arba „Būtinai apžiūrėkime žaislų aikštelę!“).

Pateik bent po vieną žodį su dvibalsiais (au, ai, uo, ie, ei, ui) ir mišriaisiais dvigarsiais (a e i u + l m n r) iš savo kvietimo.

Dvibalsiai: sutartiniai _____ sudėtiniai _____

Mišrieji dvigarsiai _____

- ❖ Jei norėtumėte daugiau sužinoti apie Lietuvos etnografinius regionus, apsilankykite svetainėje: <https://www.tautinispaveldas.lt/naujienos/tradiciniai-amatai/>